

Кучма О.Л.,
докт. юрид. наук, проф.,
професорка кафедри трудового права та
права соціального забезпечення
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

ЗБІЛЬШЕНИЙ РОЗМІР ПЕНСІЇ ПРАЦЮЮЧОМУ ПЕНСІОНЕРУ ЗА РОБОТУ У ГІРСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ: ДИСКУСІЙНІ ЗМІНИ

Відповідно до Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» (далі – Закон) розмір державних пенсій, стипендій, всіх передбачених чинним законодавством видів державної матеріальної допомоги громадянам, які одержали статус особи, що працює, проживає або навчається на території населеного пункту, якому надано статус гірського, збільшується на 20 відсотків. У разі, коли підприємство, установа, організація розташовані за межами населеного пункту, якому надано статус гірського, але мають філії, представництва, відділення, інші відокремлені підрозділи і робочі місця в населених пунктах, що мають статус гірських, на працівників, які постійно в них працюють, поширюється статус особи, що проживає і працює (навчається) на території населеного пункту, якому надано статус гірського [1].

02.07.2025 року Кабінетом Міністрів України прийнято Постанову №793 «Деякі питання встановлення доплат, передбачених частиною другою статті 6 Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні», у 2025 році» (далі – Постанова), відповідно до якої особі, яка вперше звертається за призначенням пенсії або державної допомоги, доплата встановлюється, якщо особа на дату звернення:... не сплачує (не сплачують на користь неї) єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування в іншому населеному пункті, крім населеного пункту, якому надано статус гірського (крім осіб, які фактично проживають в населеному пункті, якому надано статус

гірського), що підтверджується документально особою та/або на підставі інформації, наданої органами Пенсійного фонду України. Також особі, яка є отримувачем доплати до набрання чинності цією постановою, виплата доплати припиняється, якщо особа на дату перевірки:... сплачує (сплачують на користь неї) єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування в іншому населеному пункті, крім населеного пункту, якому надано статус гірського (крім осіб, які фактично проживають в населеному пункті, якому надано статус гірського), що підтверджується документально особою та/або на підставі інформації, наданої органами Пенсійного фонду України. [2].

На сьогодні, пенсіонери, які працюють в гірській місцевості, але їх роботодавці сплачують єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – ЄСВ) не в населеному пункті, який має статус гірського отримують листи від Управлінь пенсійного забезпечення, надання страхових соціальних виплат, соціальних послуг, житлових субсидій та пільг обласних управлінь Пенсійного фонду України про те, що для попередження переплати коштів з державного бюджету їм припинено виплату збільшеного розміру пенсії до отримання інформації про місце розташування організації з посиленням на розпорядчий документ про те, що їх робоче місце знаходиться на території населеного пункту, якому надано статус гірського та наданням довідки про фактичне місце проживання. Після отримання відповідних документів та проведеної перевірки обіцяють відновити колишній розмір виплати з дня припинення.

Таким чином, Кабінет Міністрів України передбачив підставу для припинення збільшеного розміру виплат та ненабуття права на збільшений розмір виплат, яка відсутня у Законі. Безперечно, потрібно відповідально ставитися до коштів, в тому числі, коштів державного бюджету, проте умови використання коштів не повинні бути дискусійними. Законом чітко визначено, що право на збільшення пенсії на 20 відсотків мають особи із статусом особи, що працює, проживає або навчається на території населеного пункту, якому надано статус гірського (далі – статус). Тобто припинення чи неотримання такого

підвищення пенсії може мати місце тільки коли особа не має статусу. Законом чітко визначено, за яких умов надається статус, і серед умов надання статусу відсутня така підстава, як сплата роботодавцем ЄСВ не в населеному пункті, який має статус гірського. Тому припинення виплати пенсії у збільшеному розмірі (чи непризначення пенсії у збільшеному розмірі) через таку обставину хоч і відповідатиме Постанові, але не відповідатиме Закону, оскільки сама Постанова в цій частині не відповідає Закону.

На сьогодні, популярною є дистанційна робота і у такому разі населений пункт, у якому працівник має робоче місце, може не збігатись з населеним пунктом де знаходиться роботодавець. Також роботодавець може мати підрозділи у різних населених пунктах України. Законом чітко визначено у цій частині, що для набуття статусу важливо де знаходиться підрозділ, у якому працює особа, робоче місце працівника. Тому є таким, що суперечить Закону припинення (непризначення) виплати пенсії у збільшеному розмірі через те, що роботодавець сплачує ЄСВ не в населеному пункті, який має статус гірського.

Дану обставину (населений пункт, у якому роботодавець здійснює сплату ЄСВ) логічно розглядати як підставу для здійснення перевірки на предмет актуальності статусу у пенсіонера, а не припинення (непризначення) виплати пенсії у збільшеному розмірі.

Постанова потребує перегляду та відповідних змін і не тільки в означеній вище частині. Дійсно, з часом можуть змінюватися обставини, які впливають на те, чи має особа право на статус, але поки особа має статус, вона має право на збільшену пенсійну виплату.

Список використаних джерел:

1. Про статус гірських населених пунктів в Україні : Закон України від 15 лютого 1995 р. №56/95-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/95-%D0%B2%D1%80#n39> (дата звернення 06.09.2025)

2. Деякі питання встановлення доплат, передбачених частиною другою статті 6 Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні», у 2025 році :Постанова від 02 липня 2025 р. №793 / Кабінет Міністрів України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/793-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення 06.09.2025)